

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР“

Становище

от проф. д.ик.н. Анна Манолова Недялкова

за дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

по професионално направление 3.7. Администрация и управление

докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“

на Ванухи Бедрос Аракелян

на тема „Проектно-целеви модел на управление на орган на съдебната власт“ /По примера на Апелативен съдебен район Варна/

Настоящото становище е изготвено в качеството ми на научен ръководител и член на Научно жури за защита на дисертационен труд на докторант на самостоятелна подготовка Ванухи Бедрос Аракелян. /заповед No 685 / 09.06.2017 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“/

Като научен ръководител ще отбележа, че Ванухи Аракелян се включи в докторската програма с широка и задълбочена теоретична подготовка и висока степен на изграденост на изследователската теза, яснота относно целите и задачите на изследването. В процеса на работа докторантът доказва компетентност и задълбочено познаване на практиката, умения да синтезира и анализира богат емпиричен материал, да прави самостоятелни изводи и предложения. Приетият от катедрата индивидуален план за обучение беше изпълнен от Ванухи Аракелян отговорно и с отлични резултати за всеки етап.

Като член на Научното жури съм приела за оценка:

1. Дисертационен труд.
2. Автореферат на дисертационния труд.
3. Списък на публикациите и приложени публикации.

По темата на дисертационния труд са представени **10 публикации**, две от които са съответно на английски и на руски език. Преобладаващата част от публикациите са статии в специализирани издания и доклади на научни конференции и кръгли маси. Това е дало възможност на докторантката да представи пред научни и професионални аудитории значима част от експеримента, обект на нейното изследване и да апробира авторските си тези, изводите и направените предложения по темата на дисертацията.

Представената **дисертация е в обем 211 страници**, библиографска справка с 43 заглавия и над 30 стр. приложения.

В структурно отношение дисертационният труд се състои от увод, три глави и заключение. Всяка от главите е организирана в отделни параграфи, последователно представящи основните акценти на съдържанието и завършващи със съответните обобщения и изводи.

В Увода на дисертационния труд докторантката убедително и многоаспектно обосновава интереса си към темата и поставените за решаване специфични задачи, позовавайки се на актуалността и обществената значимост на съдебната реформа, наличието едновременно на не малко от необходимите предпоставки за организация и функциониране на една независима и ефективна съдебна система и на редица хронифицирани и репродуциращи се нерешени проблеми. Описаната от автора **проблемна ситуация** е доказателство за това, че докторантката познава в дълбочина ситуираните в системата конфликтни точки и има реалистично и конструктивно отношение към състоянието на съда като сложно социална организация, към възможностите и пътищата за неговото самоусъвършенстване и покриване на очакванията на обществото за справедливост и безпристрастна правната услуга. В този контекст докторантката отбелязва, че Апелативен съд е подходящ за изследването терен, както поради по-големия мащаб на съществуващите и поставяни за разрешаване проблеми, така и поради специфичната му роля, отговорности и място в йерархията на съдебната система. Този аргумент се допълва и от факта, че Апелативен съд Варна своевременно и по свой почин е реагирал на потребността от промяна на модела на управление и провел през периода 2014-2019 година своеобразен експеримент, който е признат и на национално ниво като наличие на

добри практики. Именно този експеримент, инициран и проведен под непосредственото ръководство на г-жа Аракелян в качеството ѝ на председател на Окръжен и в последствие на Апелативен съд Варна е приет като **обект на настоящото изследване**.

Добрата ориентация на докторантката в теорията на научното познание и изследвания ѝ е позволила да дефинира много точно **предметът** на изследване, **целта, задачите и методологията** на проектиране и реализация на модела. Адмиращия заслужава и извеждането на **специфични цели**, пряко свързани с приложната ориентация на изследването. Проверката и доказването на **авторската теза**, която по своята същност има интердисциплинен характер е сполучливо обвързано с **въведените ограничения**.

Акцент на **глава първа** е приложението на проектно целевия подход в управлението на организациите от публичния сектор. За доказване на целесъобразността на този подход докторантката последователно е представила същността, елементите и очакваните положителни резултати при прехода от линейно-функционален към целеви подход в управлението на съдебните институции. Коректно и точно са направени **терминологични уточнения** по отношения на термини и понятия, въведени като работен инструментариум в хода на изследването. В контекста на съществуващия научен спор авторът приема становището, че не е възможно за всички организации и при всички условия да бъде прилаган един единствен модел на управление. Убедително е обосновано и разбирането на автора, че за организация, която следва да третира еднакво всички членове на обществото, е важно да бъде подчинена на възможно най-стриктни правила, недаващи възможност за субективизъм на решенията и действията.

Най-съществената част от доказателствения материал и неговото съотнасяне към реалностите на организацията Апелативен съд е концентрирано в **глава втора**. Последователно в петте раздела на главата са приложени принципите на системния подход и е разгледана организацията Апелативен съд едновременно като **обект и субект на управление**. Това според мен е приносен момент на автора, който позволява да се дефинира разглежданата организация като „териториално

обособена подсистема на националната ни подсистема“ и като „целево обвързана структура с висока обществена значимост, с ясна йерархична позиция в съдебната система и официален статут за упражняване на власт...“. Това е позволило на автора по нов начин да интерпретира външната среда и вътрешните фактори за постигане на целите на тази **сложна социална организация**. Направена е сполучлива корелация между законово предоставените правомощия на съда и възможностите за реализация на суверенно проектно-целево управление. В тази част на труда докторантката показва добра подготовка в областта на социалното управление и я прилага на практика, третирайки в рамките на експеримента, **управлението като социален процес**, който включва планиране, организиране, мотивация и контрол. Представеният в четири фази цикъл на проекта има методически характер по отношение на възможността за надграждане на експеримента, както и за неговото приложение в други, сходни организации.

Намирам като много сполучливо направеното към тази глава обобщение под формата на коментар за предвидимите ползи от управлението на проектите, изграждащи модела в периода 2014 – 2018 година.

Глава трета логично доразвива представените вече аргументи за целесъобразността на промяната на модела на управление на институцията съд. Тук доминира идеята за развитие и надграждане на модела в контекста на динамично променящата се среда и градация на целите по пътя към постигане на съвършенство на организацията. Като значим принос, както за теорията, така и за практиката оценявам стремежа на автора, на базата на оценката на резултатите от всеки етап и открояване на съществуващите проблеми, да се определя промяната на характеристиките на всяко следващо ниво по пътя към постигане на крайната цел. В този контекст авторът търси **фундаменталната, кумулативна цел** и прави като свой стратегически избор за настоящия етап **повишаването на интегритета на институцията Апелативен съд**. Това във висока степен е обвързано с проектите надграждащи създадения и апробиран модел с такива категории като надеждност, честност, лоялност, морална зрялост и професионална преценка. Именно това са и основанията за избора на следващите проекти, представени в глава 3.

Всичко това прави предложените в обобщение препоръки смислени, обосновани и реалистични.

Подкрепям изцяло посочените от докторантката **приноси** и дори считам, че те са доста скромно отбелязани. От хода на съвместната ни работа с докторантката, както и най-вече на базата на постигнатия краен резултат, споделям убеждението че това е една самостоятелна, трансдисциплинна и творческа разработка, базирана на собствен експеримент и визия за неговото развитие. Убедена съм във високата степен на практическа приложност на разработката и в относимостта на изводите и препоръките към хода и ефективността на протичащата вече десетилетия съдебна реформа.

С оглед на изложеното считам, че са изпълнени всички изисквания на чл. 6 от ЗРАСРБ и чл. 24 ППЗРАСРБ и убедено предлагам на научното жури да присъди на Вануши Бедрос Аракелян образователната и научната степен „Доктор“ по професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ /програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“/.

12.06 . 2020

Проф. д.ик.н. Анна Ндялкова

Варна